

832

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **У-24/25**, рјешавајући захтјев **Апелационог суда Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (судија Роберт Јовић)**, на основу члана VI/3.ц) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) тачка б), члана 59. ст. (1) и (2) и члана 61. ст. (2) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 94/14, 47/23 и 41/24), у саставу:

Мирсад Ђеман, председник
Валерија Галић, потпредседница
Angelika Nußberger, потпредседница
Helen Keller, судија
Ledi Bianku, судија
Марин Вукоја, судија
Лариса Велић, судија

на сједници одржаној 14. маја 2026. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одлучујући о захтјеву **Апелационог суда Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (судија Роберт Јовић)** за оцјену компатибилности члана 75. Закона о извршном поступку ("Службени гласник Брчко дистрикта" бр. 39/13, 47/17 и 2/21),

утврђује се да члан 75. Закона о извршном поступку ("Службени гласник Брчко дистрикта" бр. 39/13, 47/17 и 2/21) није у складу са чланом I/2. Устава Босне и Херцеговине.

У складу са чланом 61. став (2) Устава Босне и Херцеговине укида се члан 75. Закона о извршном поступку ("Службени гласник Брчко дистрикта" бр. 39/13, 47/17 и 2/21).

Укинути члан 75. Закона о извршном поступку ("Службени гласник Брчко дистрикта" бр. 39/13, 47/17 и 2/21), у складу са чланом 61. став (3) Правила Уставног суда, престаје да важи наредног дана од дана објављивања одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине".

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ**I. Увод**

1. Апелациони суд Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (судија Роберт Јовић; у даљњем тексту: подносилац захтјева) поднио је 7. августа 2025. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) захтјев за оцјену компатибилности члана 75. Закона о извршном поступку ("Службени гласник Брчко дистрикта" бр. 50/13, 47/17 и 2/21; у даљњем тексту: ЗИП) са чланом II/3.е) и к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) и чланом 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију, те чланом II/4. Устава Босне и Херцеговине и чланом 14. Европске конвенције у вези са чланом II/3.е) и к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6. став 1. Европске конвенције и чланом 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23. став (2) Правила Уставног суда, од доносиоца оспореног закона Скупштине Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Скупштина)

затражено је 21. августа 2025. године да у року од 30 дана од пријема дописа достави одговор на захтјев.

3. Скупштина није доставила одговор на захтјев у остављеном року.

III. Захтјев**а) Предмет поводом којег је захтјев покренут**

4. Подносилац захтјева је навео да се пред Апелационим судом Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Апелациони суд) води жалбени поступак у извршном предмету тражилаца извршења (првог до седмог реда) против извршеника "Орис" д.о.о. Брчко (у даљњем тексту: извршеник) ради наплате дуга. Тражилац извршења првог реда "Банка Поштанска штедионица" а.д. Бања Лука (у даљњем тексту: тражилац извршења првог реда) 8. јула 2015. године поднио је приједлог за извршење на основу нотарски обрађеног уговора о заснивању хипотеке од 27. јуна 2014. године против извршеника на његовим непокретностима ради намирења новчаног потраживања у износу од 2.306.403,05 КМ, заједно с каматама. Првостепени суд је уважио приједлог те је 10. јула 2015. године донио рјешење о извршењу.

5. Треће лице у извршном поступку Р. М. је 20. маја 2016. године изјавило приговор против рјешења о извршењу. Закључком првостепеног суда од 20. јуна 2016. године треће лице Р. М. упућено је на покретање парничног поступка ради утврђења да је извршење недопуштено.

6. Треће лице Р. М. је 12. јула 2016. године поднијело тужбу Основном суду Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Основни суд) тражећи да се утврди да је извршење које је одређено рјешењем о извршењу од 10. јула 2015. године недопуштено те да се одреди мјера обезбјеђења којом би се одложило извршење. Поднеском од 9. марта 2017. године треће лице Р. М. је од извршног суда тражило да се извршење одложи до правоснажног окончања парничног поступка, што је првостепени суд рјешењем од 12. априла 2017. године одбио. Апелациони суд је одлуком од 14. септембра 2017. године уважио жалбу трећег лица Р. М., укинуо оспорено првостепено рјешење вративши предмет на поновно одлучивање. Основни суд је у поновном поступку рјешењем од 9. октобра 2017. године поново одбио захтјев трећег лица за одлагање извршења, али је другостепени суд по жалби трећег лица усвојио захтјев и одложио извршење до правоснажног окончања парничног поступка који се води код Основног суда.

7. Парнични поступак је правоснажно окончан пресудом Апелационог суда од 20. јуна 2023. године којом је у цијелости одбијен тужбени захтјев трећег лица Р. М. којим је тражено да се утврди да је извршење недопуштено. Првостепени извршни суд је након стицања услова на наставак извршног поступка донио закључак од 26. јула 2024. године којим је одредио рочиште за другу продају непокретности за 27. септембар 2024. године. Трећа лица у извршном поступку Ж. М. (суоснивач и директор извршеника) и "Logistics concept" д.о.о. Брчко су 15. односно 22. августа 2024. године поднијела захтјеве за одлагање извршења на основу члана 75. став 1. ЗИП-а до окончања парничних поступака које су покренула. Првостепени извршни суд је одбио захтјеве рјешењем од 30. септембра 2024. године. Трећа лица Ж. М. и "Logistics concept" д.о.о. Брчко поднијела су жалбе против првостепеног рјешења којим је одбијен захтјев за одлагање извршења. Предмет се

тренутно налази у фази одлучивања о жалби пред Апелационим судом.

8. Истовремено, првостепени суд је 30. септембра 2024. године одржао рочиште на којем је закључком утврдио да су извршеникове непокретности које су биле предмет извршења продате тражиоцу извршења првог реда, након чега је суд 9. октобра 2024. године донио рјешење о досуди. Рјешење о досуди оспорили су извршеник и трећа лица Ж. М. и "Logistics concept" д.о.о. Брчко.

9. Подносилац захтјева сматра да је за правилно одлучивање о жалбама трећих лица нужно претходно испитати уставност одредбе члана 75. ЗИП-а јер од његове примјене зависи правна ваљаност спроведених радњи првостепеног суда, па самим тим и институционална контрола спроведених радњи у жалбеном поступку.

б) Наводи из захтјева

10. Подносилац захтјева сматра да одредбе члана 75. ЗИП-а нису у складу са чланом II/3.е) и к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6. став 1. Европске конвенције и чланом 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију, те чланом II/4. Устава Босне и Херцеговине и чланом 14. Европске конвенције у вези са чланом II/3.е) и к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6. став 1. Европске конвенције и чланом 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију. У вези с тим, подносилац захтјева је подсјетио да, према пракси Уставног суда и Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд), држава има позитивну обавезу да организује систем извршења пресуда и других извршних исправа на дјелотворан начин како у нормативном дијелу тако и у пракси, те да обезбиједи извршење без непотребног одлагања. Подносилац захтјева се позвао на праксу Европског суда заузету у предметима *Scollo против Италије* и *Fuklev против Украјине*. Наводи да су законодавци у Босни и Херцеговини прописали да је принцип хитности један од основних принципа извршног поступка. Тај принцип се у битном огледа у прописивању кратких рокова за предузимање извршних радњи како у односу на странке тако и у односу на извршни суд. Такво законско нормирање правда се разлозима економичности и дјелотворности извршног поступка јер се извршна ствар рјешава у кратком року и без непотребних трошкова, при чему извршеник од почетка има јасан преглед извршних радњи које ће се предузимати у даљњем току извршења. Наведено имплицира да је извршни поступак хитан и да као такав не трпи било какво непотребно одуговлачење или застој.

11. Подносилац захтјева наводи да је законодавац, због саме природе извршног поступка и његових циљева, јасно регулисао да се као странке у извршном поступку појављују искључиво тражилац извршења и извршеник. Сви остали учесници у поступку, укључујући и трећа лица, немају статус странке у поступку. Подносилац захтјева сматра да систем правила извршног поступка не може бити конципиран тако да се трећим лицима дају већа и значајнија права него што их имају странке у извршном поступку (тражилац извршења и извршеник) јер то није компатибилно с природом и циљевима извршног поступка. Надаље, подносилац захтјева сматра да систем правила извршног поступка нормативно треба да регулише ситуацију када се током извршног поступка појави треће лице које тврди да у погледу предмета извршења има такво право које спречава извршење. Такву ситуацију је законодавац у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: БДБиХ) нормативно регулисао у одјелуку "VI

– Приговор трећег лица" ЗИП-а тако што је прописао претпоставке за подношење приговора трећег лица (члан 63), одлуке суда по приговору трећег лица (члан 64), као и могућност упућивања на парницу (члан 65). Како одредбе члана 65. ЗИП-а пружају трећим лицима значајну процесну гаранцију у заштити њихових права, та околност јасно указује на системску нелогичност одредбе члана 75. ЗИП-а и њену некомпатибилност с принципом владавине права и правне сигурности. У вези с тим, подносилац захтјева наводи да треће лице у извршном поступку има додатну законску могућност да у наставку извршног поступка може тражити одлагање извршења упркос процесним гаранцијама које су му дате одредбом члана 65. ЗИП-а. Подносилац захтјева сматра да треће лице у извршном поступку на основу гаранција из чл. 65. и 75. ЗИП-а ужива двоструку процесну заштиту по истом основу (могућност да у парници кроз примјену института судске мјере обезбјеђења тражи одлагање извршења у смислу одредбе члана 65. став 2. ЗИП-а), те да у извршном поступку тражи одлагање извршења на основу одредбе члана 75. ЗИП-а. Такве процесне гаранције које се пружају трећем лицу, које није странка у поступку, према мишљењу подносиоца захтјева, нису компатибилне с природом и циљем извршног поступка. Подносилац захтјева наводи да нормирање већег круга лица, која ће имати право да траже одлагање извршења, систем извршења чини недјелотворним и неизвјесним. У вези с тим, подносилац захтјева је навео да ентитетски закони о извршном поступку дају овлашћење искључиво тражиоцу извршења да тражи одлагање извршења. Подносилац захтјева се у вези с тим позвао на став Уставног суда изражен у тачки 36. Одлуке број АП-533/18 од 17. децембра 2019. године у којем се Уставни суд реферирао на питање које се захтјевом покреће. Према мишљењу подносиоца захтјева, егзистирање одредбе члана 75. ЗИП-а има вишеструке негативне посљедице по остваривање уставних и конвенцијских права тражиоца извршења. Тражилац извршења који је извршни поступак покренуо на територији БДБиХ налази се у неповољнијој позицији у односу на тражиоца извршења који је извршни поступак покренуо у неком од ентитета Босне и Херцеговине у којима не постоји процесна могућност одлагања извршења на приједлог трећег лица. Таква нормативна несагласност за посљедицу има неравноправан положај тражилаца извршења у БДБиХ у односу на тражиоце извршења у ентитетима у вези с правом на правично суђење у односу на суђење у разумном року, те право на дјелотворно остваривање имовинских права. У вези с тим, подносилац захтјева је нагласио да свако одлагање извршења има за посљедицу увећање трошкова извршног поступка, али и законских затезних камата које падају на терет извршеника. Подносилац захтјева сматра да такву законску несагласност треба уклонити из правног промета Босне и Херцеговине, чиме би се остварила не само хармонизација прописа већ и владавина права и правна сигурност у пуном капацитету за све грађане Босне и Херцеговине.

12. Подносилац захтјева сматра да оспорена одредба члана 75. ЗИП-а не испуњава стандарде квалитета "закона" у контексту владавине права и правне сигурности јер не прецизира, нити конкретизира услове за њену примјену. Одлагање извршења на приједлог трећег лица примјеном члана 75. ЗИП-а указује се проблематичним када треће лице паралелно тражи одлагање извршења и у парничном и у извршном поступку, па уколико се захтјеву удовољи, постоји

могућност да се извршни поступак налази у стању мировања до правоснажног окончања парничног поступка, што може трајати дужи период. У том периоду странке у поступку не могу учинити ништа како би се извршење спровело у што краћем року и са што мањим трошковима поступка. Законско нормирање из члана 75. ЗИП-а није ни пропорционално у контексту уставног и конвенцијског права на правично суђење (право на суђење у разумном року) и права на имовину, односно права на хитно и дјелотворно принудно остваривање имовинских права. Подносилац захтјева наводи да мијешање у конвенцијска права не смије ићи даље од потребног да би се постигао легитиман циљ. У конкретном случају законодавац у БДБиХ је прописивањем да се извршење може одгодити на захтјев трећег лица ставио претјеран терет на тражиоца извршења и извршеника који треба да трпе ради остваривања права трећег лица које није странка у извршном поступку. Подносилац захтјева стога сматра да одредбе члана 75. ЗИП-а крше принцип процесне равноправности странака. У вези с тим, подносилац захтјева је подсјетио да треће лице заштиту својих имовинских права у извршном поступку може остварити у пуном капацитету примјеном одредби чл. 63–65. ЗИП-а. Стога, како подносилац захтјева наводи, додатна законска могућност из члана 75. ЗИП-а која трећем лицу омогућава да тражи одлагање извршења, на тражиоца извршења и извршеника ставља претјеран и прекомјеран терет, чиме се не постиже правична равнотежа између интереса странака у поступку и њихових уставних и конвенцијских права и права трећих лица.

IV. Релевантни прописи

13. Закон о извршном поступку Брчко дистрикта Босне и Херцеговине ("Службени гласник Брчко дистрикта Босне и Херцеговине" бр. 39/13, 47/17 и 2/21)

За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ, који у релевантном дијелу гласи:

I - ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1. став (1)

Садржај закона

(1) Законом о извршном поступку (у даљем тексту: Закон) уређује се поступак по којем судови и нотари Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Дистрикт) спроводе принудно остварење потраживања на основу извршних и вјеродостојних исправа (у даљем тексту: извршни поступак), те обезбјеђење потраживања (у даљем тексту: поступак обезбјеђења), ако посебним законом није другачије одређено.

Члан 2. тач. од 2) до 7)

Значење појединих израза

Изрази употребљени у овом закону имају ова значења:

2) "тражилац извршења" означава лице које је покренуло поступак ради извршења неког потраживања те лице у чију је корист тај поступак покренут по службеној дужности;

3) "предлагач обезбјеђења" означава лице које је покренуло поступак ради обезбјеђења неког потраживања те лице у чију је корист тај поступак покренут по службеној дужности;

4) "извршеник" означава лице против којег се потраживање остварује;

5) "противник обезбјеђења" означава лице против којег се потраживање обезбјеђује;

6) "странка" означава тражиоца извршења и извршеника те предлагача обезбјеђења и противника обезбјеђења;

7) "учесник" означава лице које у поступку извршења или обезбјеђења није странка, а у поступку учествује због тога што се у њему одлучује о неком његовом праву или због тога што за то има правни интерес;

Члан 6.

Хитност и редослијед поступања

(1) У поступку извршења и обезбјеђења суд је дужан да поступа хитно.

(2) Основни суд је дужан да предмете узима у рад редом како их је примио, осим ако природа потраживања или посебне околности захтијевају да се поступи другачије.

VI - ПРИГОВОР ТРЕЋЕГ ЛИЦА

Члан 63.

Претпоставке за приговор

(1) Лице које тврди да у погледу предмета извршења има такво право које спречава извршење може поднијети приговор против извршења тражећи да се извршење на том предмету прогласи недопуштеним у обиму у којем су права тог трећег лица захваћена извршењем.

(2) Приговор се може поднијети до окончања извршног поступка. Подношење приговора не спречава спровођење извршења и остварење потраживања тражиоца извршења, ако овим законом није другачије одређено.

(3) Суд ће приговор доставити тражиоцу извршења и извршенику и позвати их да се, у року од осам (8) дана, изјасне о приговору.

Члан 64. став (1)

Одлуке суда по приговору трећег лица

(1) Суд ће о приговору трећег лица одлучити у извршном поступку или ће подносиоца приговора, закључком, упутити да своја права остварује у парници.

Члан 65.

Упућивање на парницу

(1) Упућивање на парницу, прописано чланом 64 ставом 1 овог закона, не спречава спровођење извршења, нити остварење потраживања тражиоца извршења.

(2) У парници из члана 64 става 1 овог закона, подносилац приговора из члана 63 овог закона може тражити одлагање извршења, при чему парнични суд, на одговарајући начин, примјењује одредбе парничног поступка о одређивању судских мјера осигурања.

(3) Уколико донесе рјешење о одлагању извршења, парнични суд ће одредити и вријеме на које се оно одлаже, те га, по службеној дужности, доставити извршном суду на спровођење.

(4) Извршни суд ће, након пријема рјешења из става 3 овог члана, закључком одгодити даље извршење и наставиће га, на приједлог тражиоца извршења, након правоснажности одлуке којом парнични суд ставља ван снаге рјешење о одгоди извршења или одбацује тужбу подносиоца приговора, односно одбија његов тужбени захтјев. Извршине радње, предузете до наставка извршног поступка, остају на снази.

(5) Ако првостепени парнични суд усвоји тужбени захтјев трећег лица да се извршење прогласи недопуштеним и укине рјешење о извршењу, наложиће и обуставу извршног поступка. Након правоснажности ове одлуке парничног суда, извршни суд ће, рјешењем, утврдити да је извршни поступак обустављен и укинути све спроведене радње.

(6) Одлуком о приговору трећег лица, коју извршни суд донесе на основу члана 64 става 2 овог закона, не дира се у права тог лица да и након те одлуке остварује своја права против тражиоца извршења, односно извршеника у посебној парници.

(7) Треће лице може се користити правима предвиђеним ставом 2 овог члана само ако је парница ради остварења његових права против тражиоца извршења, односно извршеника, покренута на основу закључка у упућивању на парницу из члана 64 става 1 овог закона.

VIII - ОДЛАГАЊЕ, ОБУСТАВА И ОКОНЧАЊЕ ИЗВРШЕЊА

Члан 72.

Одлагање извршења на предлог тражиоца извршења

(1) Ако законом није другачије одређено, извршење се може одложити потпуно или дјелимично на предлог тражиоца извршења ако спровођење рјешења није отпочело. Ако више тражилаца извршења учествује у извршном поступку, на само неки од њих траже одлагање, суд ће само у односу на тог тражиоца извршења одложити извршење. Тражилац извршења може само једном, у оквиру разумног рока, предложити одлагање извршења у току поступка, што ће цијенити суд у сваком конкретном случају.

(2) Ако је спровођење извршења отпочело, а извршеник се у року који му је суд одредио изјаснио против одлагања, суд ће одлучити о оправданости предлога за одлагање.

(3) Ако је законом предвиђено да се извршење мора тражити у одређеном року, тражилац извршења може поднијети предлог за одлагање у том року.

Члан 73.

Одбијање предлога за одлагање извршења

Суд ће одбити предлог за одлагање ако тражилац извршења у року који му суд одреди, није дао јемство за штету коју би извршеник или треће лице могло трпјети због спровођења извршења.

Члан 74.

Одлагање извршења на основу сагласности странака

Ако се тражилац извршења и извршеник сагласним предлогом о одлагању извршења обрате суду, суд ће одредити одлагање, не испитујући постоје ли за то прописане претпоставке.

Члан 75.

Одлагање извршења на основу предлога трећег лица

(1) На захтјев лица које је тражило да се извршење на одређеном предмету прогласи недопуштеним суд ће одложити извршење у погледу тога предмета, ако то лице учини вјероватним постојање свог права, те да би спровођењем извршења претрпјело ненадокнадиву или тешко надокнадиву штету, уз услов да у року покрене парницу на коју је упућено.

(2) У случају из става 1 овог члана, суд може, на предлог тражиоца извршења, одлагање извршења условити давањем јемства.

Члан 76.

(Вријеме за које се извршење одлаже)

(1) Суд ће одложити извршење за вријеме које је тражилац извршења одредио, или на вријеме које, према околностима случаја, сматра оправданим, али не на дужи од шест (6) мјесеци.

(2) Изузетно, суд може на предлог тражиоца извршења да одложи извршење и на дужи временски период уколико су тражилац извршења и извршеник закључили писмени споразум, али не дужи од годину дана.

(3) Ако је тражилац извршења поднио предлог за одлагање извршења у случају у коме је законом предвиђено да се извршење има тражити у одређеном року, извршење се не може одложити за вријеме дужи од тог рока.

Члан 77.

(Настављање одложеног поступка)

(1) Одложено извршење наставља се на предлог тражиоца извршења прије истека или по истеку рока на које је одложено.

(2) Ако тражилац не предложи наставак извршног поступка ни по истеку рока од тридесет (30) дана од дана истека времена на које је извршење одложено, суд ће обуставити извршење.

XXIX - ПРИВРЕМЕНЕ МЈЕРЕ

1. Опште одредбе

Члан 270.

Предлог за одређивање привремене мјере

(1) Привремена мјера може се предложити прије покретања и током судског или управног поступка те након завршетка тих поступака, све док извршење не буде спроведено.

(2) У предлогу за одређивање привремене мјере предлагач обезбјеђења мора истаћи захтјев у којем ће тачно означити потраживање чије обезбјеђење тражи, одредити какву мјеру тражи и вријеме њеног трајања те, када је то потребно, средства обезбјеђења којима ће се привремена мјера принудно остварити те предмет обезбјеђења, уз одговарајућу примјену правила овог закона о средствима и предмету извршења. У предлогу се морају навести чињенице на којима се заснива захтјев за одређивање привремене мјере те предложити докази којима се ти наводи поткрепљују. Предлагач обезбјеђења дужан је те доказе, по могућности, приложити уз предлог.

Члан 271. став (1)

Рјешење о одређивању привремене мјере

(1) У рјешењу о одређивању привремене мјере суд ће, ако је то потребно с обзиром на врсту мјере и сврху која се њоме треба постићи, одредити, на предлог предлагача обезбјеђења и средства којима ће се она принудно остварити, те предмет обезбјеђења, уз одговарајућу примјену правила овог закона о одређивању средстава и предмета извршења у рјешењу о извршењу.

Члан 272.

Дозвољеност привремене мјере

(1) Привремена мјера може се одредити и ради обезбјеђења недоспјелих и условних потраживања.

(2) Привремена мјера није дозвољена ако постоје услови за одређивање претходне мјере којом се може постићи иста сврха обезбјеђења.

2. Привремене мјере ради обезбјеђења новчаног потраживања

Члан 274. ст. (1) и (2)

Услови за одређивање привремене мјере

(1) Привремена мјера ради обезбјеђења новчаног потраживања може се одредити ако предлагач обезбјеђења учини вјероватним постојање потраживања и опасност да ће без такве мјере противник обезбјеђења спријечити или знатно отежати наплату потраживања тиме што ће своју имовину отуђити, прикрити или на други начин њом располагати.

(2) Предлагач обезбјеђења не мора доказивати опасност из става 1 овог члана ако учини вјероватним да би

предложеном мјером противник обезбјеђења претрпио само незнатну штету.

Члан 275. став (1)

Врсте привремених мјера ради обезбјеђења новчаног потраживања

(1) Ради обезбјеђења новчаног потраживања може се одредити свака мјера којом се постиже сврха таквог обезбјеђења, а нарочито:

1) забрана противнику обезбјеђења да отуђи или оптерети покретне ствари, одузимање тих ствари и њихово повјеравање на чување предлагачу обезбјеђења или трећем лицу;

2) одузимање и полагање готовог новца, вриједносних хартија и сл. у суд;

3) забрана противнику обезбјеђења отуђења или оптерећења своје непокретности или стварних права која су на непокретности укњижена у његову корист, уз забиљежбу те забране у земљишну књигу;

4) забрана дужнику противника обезбјеђења да добровољно испуни своју обавезу противнику обезбјеђења те забрана противнику обезбјеђења да прими испуњење те обавезе, односно да располаже својим потраживањима;

5) налог правном лицу које обавља послове платног промета да противнику обезбјеђења или трећем лицу, на основу налога противника обезбјеђења, ускрати са дужникове рачуна исплату новчаног износа за који је одређена привремена мјера.

3. Привремене мјере ради обезбјеђења неновчаног потраживања

Члан 276.

Услови за одређивање привремене мјере

(1) Ради обезбјеђења неновчаног потраживања може се одредити привремена мјера ако предлагач обезбјеђења учини вјероватним постојање свог потраживања и опасност да би без такве мјере противник обезбјеђења спречио или знатно отежао остварење потраживања, посебно тиме што би промијенио постојеће стање ствари.

(2) Привремена мјера може се одредити и кад предлагач обезбјеђења учини вјероватним да је мјера потребна да би се спречило насиље или настанак ненадокнадиве штете.

(3) Одредбе члана 274 става 2 и става 3 овог закона примјењују се и при одређивању привремених мјера ради обезбјеђења неновчаног потраживања.

Члан 277. став (1) тач. од 1) до 5) и став (2)

Врсте привремених мјера ради обезбјеђења неновчаног потраживања

(1) Ради обезбјеђења неновчаног потраживања може се одредити свака мјера којом се постиже сврха таквог обезбјеђења, а нарочито:

1) забрана отуђења и оптерећења покретних ствари на које је управљено потраживање, њихово одузимање и повјеравање на чување предлагачу обезбјеђења или трећем лицу;

2) забрана отуђења и оптерећења дионица, оснивачког и других удјела на које је управљено потраживање, уз забиљежбу наведене забране у одговарајући попис, а по потреби и у судском уписнику; забрана коришћења или располагања правима по основу таквих дионица, односно удјела; повјеравање дионица, односно удјела на управу трећем лицу;

3) забрана отуђења и оптерећења других права на које је управљено потраживање, уз повјеравање управе тим правима трећем лицу;

4) забрана отуђења и оптерећења непокретности на коју је управљено потраживање или стварних права уписаних на непокретности на која је управљено потраживање, уз забиљежбу забране у земљишну књигу; одузимање непокретности и њено повјеравање на чување и управу предлагачу обезбјеђења или трећем лицу;

5) забрана дужнику противника обезбјеђења да противнику обезбјеђења преда ствари, пренесе које право или обави коју другу неновчану радњу на коју је управљено потраживање;

(2) Ако је то неопходно ради спречавања настанка ненадокнадиве или тешко надокнадиве штете, насиља или ако је из других важних разлога то потребно ради обезбјеђења правног реда, суд може одредити мјеру којом ће привремено уредити спорни однос међу странкама.

Члан 280.

Одређивање више привремених мјера

Суд може, с обзиром на околности случаја, одредити и више привремених мјера, ако је то потребно.

Члан 281.

Вријеме за које се одређује привремена мјера

(1) У рјешењу којим се одређује привремена мјера одредиће се и трајање те мјере, а ако је мјера одређена прије подношења тужбе или покретања којег другог поступка и рок у којему предлагач обезбјеђења мора поднијети тужбу, односно предлог за покретање другог поступка, ради оправдања мјере.

(2) Суд ће, на предлог предлагача обезбјеђења, продужити трајање привремене мјере, уз услов да се нису промијениле околности под којима је та мјера одређена.

(3) Предлог из става 2 овог члана може се поднијети само прије него што протекне вријеме за које је привремена мјера одређена.

14. Закон о извршном поступку ("Службени гласник Републике Српске" бр. 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14, 5/17 – одлука УСРС, 60/17 – одлука УСБиХ, 115/17 – одлука УСБиХ, 58/18 – рјешење УСБиХ и 66/18)

За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ, који у релевантном дијелу гласи:

Претпоставке за приговор

Члан 51.

(1) Лице које тврди да у погледу предмета извршења има такво право које спречава извршење може поднијети приговор против извршења тражећи да се извршење на том предмету прогласи недопуштеним у обиму у којем су права тог трећег лица захваћена извршењем.

(2) Приговор се може поднијети до довршетка извршног поступка. Подношење приговора не спречава спроведба извршења и остварење потраживања тражиоца извршења, ако овим законом није другачије одређено.

(3) Суд ће приговор доставити тражиоцу извршења и извршенику и позвати их да се у року од осам дана изјасне о приговору.

Одлуке суда по приговору трећег лица

Члан 52. став (1)

(1) Суд ће о приговору трећег лица одлучити у извршном поступку или ће подносиоца приговора закључком упутити да своја права остварује у парници.

Упућивање на парницу

Члан 53.

(1) Упућивање на парницу из става 1. члана 52. овог закона, не спречава provedба извршења нити остварење потраживања тражиоца извршења.

(2) У парници из става 1. члана 52. овог закона подносилац приговора из члана 51. овог закона може тражити одлагање извршења, при чему парнични суд на одговарајући начин примјењује одредбе парничног поступка о одређивању судских мјера обезбјеђења.

(3) Уколико донесе рјешење о одлагању извршења, парнични суд ће одредити и вријеме на које се оно одлаже те га по службеној дужности доставити надлежном извршном суду на провођење.

(4) Извршни суд ће по пријему рјешења из става 3. овог члана закључком одгодити даље извршење, и наставиће га, на приједлог тражиоца извршења, након правоснажности одлуке којом парнични суд ставља ван снаге рјешење о одгоди извршења или одбацује тужбу подносиоца приговора, односно одбија његов тужбени захтјев. До наставка извршног поступка, предузете извршне радње остају на снази.

(5) Ако првостепени парнични суд усвоји тужбени захтјев трећег лица да се извршење прогласи недопуштеним и укине рјешење о извршењу, наложиће и обуставу извршног поступка. Након правоснажности ове одлуке парничног суда, извршни суд ће рјешењем констатовати да је извршни поступак обустављен и њиме укинути све проведене радње.

(6) Одлуком о приговору трећег лица коју извршни суд донесе на основу става 2. члана 52. овог закона не дира се у права тог лица да и након те одлуке остварује своја права против тражиоца извршења, односно извршеника у посебној парници.

(7) Треће лице се може користити правима предвиђеним ставом 2. овог члана само ако је парница ради остварења његових права против тражиоца извршења, односно извршеника покренута на основу закључка у упућивању на парницу из става 1. члана 52. овог закона.

VIII - ОДЛАГАЊЕ, ОБУСТАВА И ОКОНЧАЊЕ ИЗВРШЕЊА

Одлагање извршења на приједлог тражиоца извршења

Члан 60.

(1) Ако законом није другачије одређено, извршење се може одложити потпуно или дјелимично само на приједлог тражиоца извршења ако спровођење рјешења није отпочело. Ако више тражилаца извршења учествује у извршном поступку па само неки од њих траже одлагање, суд ће само у односу на тог тражиоца извршења одложити извршење.

(2) Ако је спровођење извршења отпочело, а извршеник се, у року који му је суд одредио, изјаснио против одлагања, суд ће одлучити о оправданости приједлога за одлагање.

(2а) Тражилац извршења може само једном, у оквиру разумног рока, предложити одлагање извршења, што ће цијенити суд у сваком конкретном случају.

(3) Ако је законом предвиђено да се извршење мора тражити у одређеном року, тражилац извршења може поднијети приједлог за одлагање у том року.

Вријеме за које се извршење одлаже

Члан 61.

(1) Суд ће одложити извршење за вријеме које је тражилац извршења одредио или на вријеме које по околностима случаја сматра оправданим.

(2) Ако је тражилац извршења поднио приједлог за одлагање извршења у случају у коме је законом предвиђено да се извршење има тражити у одређеном року, извршење се не може одложити за вријеме дужије од тог рока.

Настављање одложеног поступка

Члан 62.

Одложено извршење се наставља на приједлог тражиоца извршења и прије истека рока за који је одложено. Ако тражилац извршења не предложи наставак извршног поступка ни по истеку 30 дана од истека времена на које је извршење одложено, суд ће обуставити поступак.

15. **Закон о извршном поступку** ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине" бр. 32/03, 52/03 – исправка, 33/06, 39/06 – исправка, 39/09, 29/11 – одлука УСБиХ, 74/11 – одлука УСФБиХ, 35/12, 35/12 – рјешење УСБиХ, 46/16, 36/17 – одлука УСБиХ, 55/18 – рјешење УСБиХ, 25/20 – одлука УСБиХ и 19/25)

За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ, који у релевантном дијелу гласи:

VI - ПРИГОВОР ТРЕЋЕГ ЛИЦА

Члан 51.

Претпоставке за приговор

(1) Лице које тврди да у погледу предмета извршења има такво право које спречава извршење може да поднесе приговор против извршења тражећи да се извршење на том предмету прогласи недозвољеним у обиму у којем су права тог трећег лица захваћена извршењем.

(2) Приговор се може поднијети до окончања извршног поступка. Подношење приговора не спречава провођење извршења и остварење потраживања тражиоца извршења, ако овим законом није друкчије одређено.

(3) Суд ће приговор доставити тражиоцу извршења и извршенику и позвати их да се у року од осам дана изјасне о приговору.

Члан 52. став (1)

Одлуке суда по приговору трећег лица

(1) Суд ће о приговору трећег лица одлучити у извршном поступку или ће подносиоца приговора закључком упутити да своја права остварује у парници.

Члан 53.

Упућивање на парницу

(1) Упућивање на парницу из става 1. члана 52. овог закона не спречава провођење извршења, нити остварење потраживања тражиоца извршења.

(2) У парници из става 1. члана 52. овог закона подносилац приговора из члана 51. овог закона може да тражи одлагање извршења при чему парнични суд на одговарајући начин примјењује одредбе парничног поступка о одређивању судских мјера обезбјеђења.

(3) Уколико донесе рјешење о одлагању извршења парнични суд одредиће и вријеме на које се оно одлаже, те га по службеној дужности доставити надлежном извршном суду на провођење.

(4) Извршни суд ће по пријему рјешења из става 3. овог члана закључком одгодити даље извршење и наставиће га, на приједлог тражиоца извршења, након правоснажности

одлуке којом парнични суд ставља ван снаге рјешење о одгоди извршења или одбацује тужбу подносиоца приговора, односно одбија његов тужбени захтјев. До наставка извршиног поступка предузете извршне радње остају на снази.

(5) Ако првостепени парнични суд усвоји тужбени захтјев трећег лица да се извршење прогласи недозвољеним и укине рјешење о извршењу, наложиће и обустављање извршиног поступка. Након правоснажности ове одлуке парничног суда, извршни суд ће рјешењем констатовати да је извршни поступак обустављен и њиме укинути све проведене радње.

(6) Одлуком о приговору трећег лица коју извршни суд донесе на основу става 2. члана 52. овог закона не дира се у права тог лица да и након те одлуке остварује своја права против тражиоца извршења, односно извршеника у посебној парници.

(7) Треће лице може се користити правима предвиђеним ставом 2. овог члана само ако је парница ради остварења његових права против тражиоца извршења, односно извршеника покренута на основу закључка о упућивању на парницу из става 1. члана 52. овог закона.

VIII - ОДЛАГАЊЕ, ОБУСТАВА И ОКОНЧАЊЕ ИЗВРШЕЊА Члан 60.

Одлагање извршења на приједлог тражиоца извршења

(1) Ако законом није друкчије одређено, извршење се може одложити потпуно или дјелимично само на приједлог тражиоца извршења ако провођење рјешења није отпочело. Ако више тражилаца извршења учествује у извршином поступку, на само неки од њих траже одлагање, суд ће само у односу на тог тражиоца извршења да одложи извршење.

(2) Ако је провођење извршења отпочело, а извршеник се у року који му је суд одредио изјаснио против одлагања, суд ће одлучити о оправданости приједлога за одлагање.

(3) Ако је законом предвиђено да се извршење мора тражити у одређеном року тражилац извршења може да поднесе приједлог за одлагање у том року.

(4) Тражилац извршења може само једном предложити одлагање извршења у току поступка.

Члан 61.

Вријеме за које се извршење одлаже

(1) Суд ће одложити извршење за вријеме које је тражилац извршења предложио, али не дуже од шест мјесеци.

(2) Изузетно од става (1) овог члана, суд може на приједлог тражиоца извршења одложити извршење и на дужи временски период уколико су тражилац извршења и извршеник закључили писмени споразум о начину измирења потраживања.

Члан 62.

Настављање одложеног поступка

Одложено извршење наставља се на приједлог тражиоца извршења и прије истека рока за који је одложено. Ако тражилац извршења не предложи наставак извршиног поступка ни по истеку 30 дана од истека времена на које је извршење одложено, суд ће обуставити поступак.

V. Допустивост

16. При испитивању допустивости захтјева Уставни суд је пошао од одредбе члана VI/3.ц) Устава Босне и Херцеговине и члана 19. став (1) Правила Уставног суда.

17. Члан VI/3. Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

ц) Уставни суд има надлежност у питањима која му упути било који суд у Босни и Херцеговини, а односи се на то да ли је закон на чијој ваљаности почива његова одлука, сагласан са овим Уставом, Европском конвенцијом о људским правима и основним слободама и њеним протоколима, или са законима Босне и Херцеговине; или у погледу постојања или дјелокруга неког општег правила међународног јавног права које је од значаја за одлуку тог суда.

18. Захтјев за оцјену уставности поднио је Апелациони суд (судија Роберт Јовић), што значи да је захтјев поднијело овлашћено лице из члана VI/3.ц) Устава Босне и Херцеговине (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број У-5/10 од 26. новембра 2010. године, тач. 7-14, објављена у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине" број 37/11). Такође, Уставни суд запажа да се захтјевом тражи оцјена компатибилности одредби ЗИП-а с одредбама Устава Босне и Херцеговине и Европске конвенције, те да од важења наведене законске одредбе зависи одлука редовног суда у поступку. Из тога слиједи да неспорно постоји надлежност Уставног суда за одлучивање из члана VI/3.ц) Устава Босне и Херцеговине. Осим тога, Уставни суд сматра да не постоје други разлози недопустивости из члана 19. став (1) Правила Уставног суда. Стога, Уставни суд сматра да су испуњени услови за разматрање меритума предмета.

VI. Меритум

19. Подносилац захтјева сматра да члан 75. ЗИП-а није у складу са чланом II/3.е) и к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6. став 1. Европске конвенције и чланом 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију, те чланом II/4. Устава Босне и Херцеговине и чланом 14. Европске конвенције у вези са чланом II/3.е) и к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6. став 1. Европске конвенције и чланом 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Подносилац је у захтјеву навео да је оспорена одредба супротна принципима правне сигурности и владавине права, из чега слиједи закључак да указује и на неусклађеност оспорене одредбе са чланом I/2. Устава Босне и Херцеговине. С обзиром на наводе из захтјева, Уставни суд ће оспорену одредбу испитати у односу на стандарде из члана I/2. Устава Босне и Херцеговине.

20. У Уставу Босне и Херцеговине релевантне одредбе гласе:

Члан I

Босна и Херцеговина

2. Демократска начела

Босна и Херцеговина је демократска држава, која функционише на принципу владавине права и на основу слободних и демократских избора.

21. Уставни суд подсјећа да је у својој досадашњој пракси члан I/2. Устава Босне и Херцеговине тумачио на начин да садржи принцип владавине права (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму бр. У-21/16 од 1. јуна 2017. године, тачка 19, доступна на www.ustavnisud.ba). Као што је Уставни суд нагласио у пракси, принцип владавине права није ограничен само на формално поштовање уставности и законитости, већ захтијева да сви правни акти (закони, прописи и сл.) имају одређен садржај, односно квалитет примјерен демократском систему, тако да служе заштити људских права и слобода у односима грађана и тијела јавне власти у оквиру демократског политичког система. У вези с тим, Уставни суд је нагласио да стандард квалитета закона тражи да законска одредба буде доступна

лицима на која се примјењује (транспарентност) и да буде за њих предвидљива, то јест довољно јасна и прецизна да они могу стварно и конкретно знати своја права и обавезе до степена који је разуман у датим околностима, како би се према њима могли понашати (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број *У-15/18* од 29. новембра 2018. године, тачка 26, доступна на www.ustavnisud.ba). Осим тога, законска одредба треба бити у складу с јавним интересом и њом се појединцу не може наметати претјеран терет, односно законска одредба мора бити пропорционална у односу на све релевантне стране (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број *У-4/19* од 5. јула 2019. године, тачка 27, доступна на www.ustavnisud.ba).

22. Надаље, Уставни суд указује да је један од основних принципа извршног поступка "принцип хитности" који је у конкретном случају прописан одредбом члана 6. ЗИП-а. Наведени принцип заснива се на прописивању краћих рокова за предузимање појединих извршних радњи било странака или суда. У суштини, ради се о захтјеву исказаном у принципима економичности и ефикасности извршног поступка, те пружањем правне заштите тражиоцу извршења, те је истицано да је хитност поступања примарно интерес тражиоца извршења, а индиректно и извршеника, јер се смањују трошкови и брзо отклања неизвјесност у правној позицији субјеката (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број *У-4/15* од 30. септембра 2015. године, тачка 19, доступна на www.ustavnisud.ba).

23. На наведени принцип Уставни суд је указивао у својим одлукама у којима је наглашавао да у извршном поступку, због саме његове природе, треба поступати хитно, како је то прописано одредбама ЗИП-а (види Уставни суд, одлуке бр. *АП-5668/14* од 14. маја 2015. године, тачка 26, *АП-5401/14* од 24. априла 2015. године, тачка 24, *АП-5156/14* од 17. марта 2015. године, тачка 23, доступне на www.ustavnisud.ba). У наведеним предметима Уставни суд је утврдио кршење права на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције због тога што извршни поступак није окончан у разумном року.

24. Прије разматрања уставности оспорене одредбе, Уставни суд сматра сврсисходним да укаже на процесна права трећих лица која имају како би могла заштитити имовинска права на предмету извршења која произлазе из одредби ЗИП-а. Предмет извршења су ствари и права на којима се по закону може спровести извршење ради намирења потраживања тражиоца извршења. Ако лице које тврди да у погледу предмета извршења има такво право које спречава извршење, такво лице може поднијети приговор и тражити да се извршење на том предмету прогласи недопуштеним (члан 63. став (1) ЗИП-а). Према одредбама ЗИП-а, треће лице у извршном поступку нема статус странке већ учесника у поступку због тога што се у поступку одлучује о неком његовом праву или због тога што има правни интерес (члан 2. став (1) тачка 7) ЗИП-а). Институт "приговор трећег лица" је правно средство за заштиту права трећег лица у обиму у којем су права тог трећег лица захваћена извршењем. Према члану 63. став (2) ЗИП-а, треће лице приговор може поднијети до довршетка извршног поступка. О приговору трећег лица одлучује извршни суд у случају када располаже с довољно релевантних чињеница, док у супротном доноси закључак којим треће лице упућује да своја права остварује у

парничном поступку (члан 64. став (2) ЗИП-а). Покретање парничног поступка не спречава спровођење извршења, нити остварење потраживања тражиоца извршења (члан 65. став (1) ЗИП-а). Међутим, према члану 65. став (2) ЗИП-а, треће лице, као тужилац у парничном поступку, може да тражи одлагање извршења од парничног суда. Уколико парнични суд донесе рјешење о одлагању извршења, парнични суд ће одредити и вријеме на које се оно одлаже, те ће га доставити извршном суду који закључком, без могућности испитивања оправданости одлуке парничног суда, одгађа даље извршење. Извршење се наставља на захтјев тражиоца извршења под условима прописаним одредбама члана 65. став (4) ЗИП-а (види Релевантне прописе). Сумирајући изнесено, Уставни суд подсјећа да је одредба чл. од 63. до 65. ЗИП-а трећем лицу пружена процесна заштита на предмету извршења током цијелог извршног поступка до његовог довршења. Процесна заштита укључује и могућност тражења одлагања извршења од парничног суда у случају да је треће лице на основу закључка извршног суда покренуло парнични поступак.

25. Међутим, Уставни суд запажа да независно од одлуке парничног суда и од тога да ли је треће лице од парничног суда тражило одлагање извршења, треће лице у смислу члана 75. став (1) ЗИП-а има могућност да од извршног суда тражи одлагање извршења као додатну процесну заштиту на предмету извршења. Услови за одлагање извршења према члану 75. став (1) ЗИП-а су: да је треће лице у извршном поступку тражило да се извршење прогласи недопуштеним и да је покренуло парницу (у којој треће лице има право да од парничног суда тражи одлагање извршења), те ако учини вјероватним постојање свог правног интереса и да би спровођењем извршења претрпјело ненадокнадиву штету. Ради се о кумулативним условима који морају бити испуњени.

26. Уставни суд сматра да такво законско нормирање странке у поступку доводи у позицију неизвјесности и отвара питање усклађености такве законске норме с принципима правне сигурности. У вези с тим, Уставни суд подсјећа да се током извршног поступка може појавити више трећих лица која се у свим фазама извршног поступка могу користити правом из члана 75. став (1) ЗИП-а, под условом да испуњавају законом прописане услове. Дакле, у пракси, одлагање извршења на захтјев трећег лица може трајати до окончања парничног поступка, што може трајати дужи период, односно више година. Тиме се доводе у питање принципи хитности извршног поступка, права на суђење у разумном року и друге гаранције права на правично суђење. Странке у поступку (тражилац извршења и извршеник) у случају одлагања извршења на захтјев трећег лица у извршном поступку немају никакву законом прописану процесну заштиту, нити могућност да до истека времена на које је извршење одложено траже наставак извршног поступка, што доводи у питање њихова права у извршном поступку.

27. Уставни суд запажа да из става (2) оспореног члана 75. ЗИП-а произлази да се за одлагање извршења може тражити јемство од стране трећег лица. Овом одредбом тражилац извршења се обавезује да суду предложи јемство за одлагање извршења, те се суду оставља слобода у процјени када ће за одлагање бити потребно јемство. Уставни суд сматра да такво нормирање не пружа заштиту од њене злоупотребе у процесном смислу будући да је давање јемства

за одлагање извршења факултативно, а не облигаторно. За разлику од таквог законског нормирања, законодавац је у односу на тражиоца извршења и његов захтјев за одлагање извршења у члану 73. ЗИП-а прописао да ће "суд одбити приједлог за одлагање ако тражилац извршења у року који му суд одреди није дао јемство за штету коју би извршеник или треће лице могло трпјети због спровођења извршења".

28. Уставни суд подсјећа да свако одлагање извршног поступка, који је по закону хитан, посљедично може покренути питање кршења уставних и конвенцијских права странака у поступку. Стога, законска могућност одлагања поступка треба да буде изузетак који законодавац треба ограничити, те прописати јасне и прецизне услове за коришћење такве могућности. Европски суд је у пракси навео да право на приступ суду не укључује само право на покретање поступка, већ и право да суд "ријеша" спор (види Европски суд, *Multiplex против Хрватске*, пресуда од 10. јула 2003. године, представка број 58112/00, тачка 45). Такође, држава има обавезу да организује систем извршења пресуда који је дјелотворан како на нивоу права тако и у пракси, те да обезбјеђује извршење без неоправданих одгода (види Европски суд, *Fuklev против Украјине*, пресуда од 7. јуна 2005. године, представка број 71186/01, тачка 84).

29. Уставни суд запажа да се извршни поступак, у правилу, покреће на приједлог тражиоца извршења, а само изузетно по службеној дужности, као и по приједлогу лица и органа када је то законом изричито одређено. Код покретања извршног поступка долази до изражаја принцип диспозиције странака и принцип официјелности. Принцип диспозиције ентитетски законодавци примјењују и код процесне могућности одлагања извршења јер према ентитетским извршним законима одлагање извршења је у искључивој диспозицији тражиоца извршења, који има статус странке у поступку. Према ентитетским извршним законима, али и одредбама ЗИП-а, одлагање се на приједлог тражиоца извршења може затражити уколико спровођење извршења није отпочело те само једанпут у оквиру разумног рока. То упућује на закључак да су законодавци ту процесну могућност тражиоцима извршења временски ограничили уз даљњу рестрикцију да се тим правом могу користити само једанпут током извршног поступка. Изузетно, законима о извршном поступку тражиоцима извршења остављене су још двије могућности у којима могу тражити одлагање извршења. До одлагања извршења може доћи и на основу сагласног приједлога странака у поступку, односно тражиоца извршења и извршеника (члан 74. ЗИП-а), што је, *per se*, логично. У том случају суд одлаже извршење без испитивања да ли за то постоје прописане претпоставке. Дакле, законима о извршном поступку у Босни и Херцеговини су на идентичан начин прописани услови у којима тражилац извршења може тражити одлагање извршење. Према релевантним ентитетским законима, до одлагања извршења може да дође искључиво на приједлог тражиоца извршења, и то само једанпут током извршног поступка. Циљ оваквог законског рјешења је ефикасније спровођење извршног поступка и спречавање злоупотребе права јер су у судској пракси били чести случајеви да су тадашњи дужници и трећа лица, користећи се овлашћењем за одлагање поступка, одуговлачили извршни поступак и тиме често беспотребно оптерећивали извршне судове с оваквом врстом предмета (види Уставни суд, Одлука о допуствости и меритуму број

АП-533/18 од 17. децембра 2019. године, тачка 36, доступна на www.ustavnisud.ba).

30. С друге стране, за разлику од законских услова под којима тражиоци извршења могу тражити одлагање извршења, трећа лица као учесници у извршном поступку, према члану 75. став (1) ЗИП-а, одлагање извршења могу тражити у свим фазама извршног поступка, све до окончања поступка, уколико испуњавају законом прописане услове. Као што је претходно наведено, Уставни суд подсјећа да треће лице, уколико га је извршни суд упутио на парницу, има право да захтијева одлагање извршења од парничног суда сходно члану 65. став (2) ЗИП-а. У вези с тим, Уставни суд запажа да релевантне одредбе Закона о парничном поступку БДБиХ не прописују одредбе о судским мјерама обезбјеђења. Међутим, из докумената које је подносилац захтјева доставио на увид Уставни суд запажа да парнични суд у БДБиХ одлучује о приједлогу трећег лица (тужиоца у парничном поступку) за одређивање привремене мјере обезбјеђења у складу с одредбама чл. од 270. до 282. ЗИП-а. Према члану 270. став (1) ЗИП-а, привремена мјера обезбјеђења може се предложити прије покретања и током судског или управног поступка, те након завршетка тих поступака, све док извршење не буде спроведено. Наведена одредба у ставу (2) прописује да у приједлогу за одређивање привремене мјере предлагач обезбјеђења мора истаћи захтјев у којем ће тачно означити потраживање чије обезбјеђења тражи, одредити какву мјеру тражи и вријеме њеног трајања те, када је то потребно, средства обезбјеђења којима ће се привремена мјера принудно остварити те предмет обезбјеђења. У приједлогу се морају навести и чињенице на којима се заснива захтјев за одређивање привремене мјере, те предложити докази којима се ти наводи поткрепљују, а предлагач је дужан да докаже, по могућности, достави уз приједлог. Одредбама ЗИП-а прописани су услови под којима се одређују привремене мјере те врсте привремених мјера (чл. од 274. до 277. ЗИП-а). Привремена мјера ради обезбјеђења новчаног потраживања може се одредити ако предлагач обезбјеђења учини вјероватним постојање потраживања и опасност да ће без такве мјере противник обезбјеђења спријечити или знатно отежати наплату потраживања тиме што ће своју имовину отуђити, прикрити или на други начин њом располагати (члан 274. став (1) ЗИП-а). Ради обезбјеђења новчаног потраживања може се одредити привремена мјера ако предлагач обезбјеђења учини вјероватним постојање свог потраживања и опасност да би без такве мјере противник обезбјеђења спријечио или знатно отежао остварење потраживања, посебно тиме што би промијенио постојеће стање ствари (члан 276. став (1) ЗИП-а). Такође, суд може донијети више привремених мјера, ако је то потребно (члан 280. ЗИП-а). Вријеме за које се одређује привремена мјера је у диспозицији суда који одлучује о привременој мјери, који је дужан да у рјешењу којим се одређује привремена мјера одреди трајање те мјере (члан 281. став (1) ЗИП-а). Међутим, пракса показује да се одлагање извршења веже за правоснажно окончање парничног поступка.

31. Садржај наведених одредби указује да треће лице, поред процесне заштите из члана 65. став (2) ЗИП-а, има право да, уколико испуњава услове из члана 75. став (1) ЗИП-а, тражи одлагање извршења и од извршног суда који о захтјеву одлучује у односу на исте законске услове као и парнични суд (одредбе чл. 270–282. ЗИП-а). Наведено упућује на закључак да треће лице, које није странка у

поступку, ужива двоструку процесну заштиту у односу на могућност одлагања извршења која странкама у поступку (тражиоцу извршења и извршенику) није пружена. Претходно је наведено да ентитетски закони само тражиоцима извршења пружају процесно право да од извршног суда траже одлагање извршења, и то под врло строгим условима.

32. Независно од тога, за Уставни суд се поставља питање сврсисходности оваквог законског нормирања које пружа овлашћење извршном суду да одлучује о одлагању извршења под истим законским условима као парнични суд који је овлашћен да одлучује о истом питању у парничном поступку који је покренуло треће лице. Ово посебно у свјетлу околности што је један од услова за примјену члана 75. став (1) ЗИП-а да је треће лице покренуло парнични поступак. Стога се логичним намеће закључак да ће треће лице од парничног суда тражити одлагање извршења. Уставни суд сматра да је парнични суд у бољој позицији од извршног суда да процијени услове за доношење привремене мјере и одлагање извршења будући да располаже свим доказима које су странке поднијеле када одлучује о меритуму спора и осованости разлога због којих је треће лице покренуло парнични поступак. Према мишљењу Уставног суда, могућност да о истом питању под истим законским условима (одредбе чл. 270–282. ЗИП-а), поред парничног суда (који је евентуално одбио захтјев трећег лица или треће лице од парничног суда није ни тражило одлагање извршења), одлучује и извршни суд представља непотребан терет за извршни суд којим се успорава поступак извршења, што је супротно принципима извршног поступка. У вези с тим, Уставни суд подсјећа да један од принципа владавине права налаже да законска одредба треба бити у складу с јавним интересом и да се њом појединцу не може наметати претјеран терет, односно законска одредба мора бити пропорционална у односу на права и обавезе свих релевантних страна. Уставни суд не види у чему се огледа јавни интерес за овакво законско нормирање.

33. Уставни суд нарочито наглашава да Скупштина у остављеном року није доставила одговор на захтјев тако да је пропустила да образложи у чему се огледа *ratio* спорног законског нормирања, те јавни интерес којим се законодавац руководи приликом прописивања спорне одредбе. Уставни суд сматра да се спорним законским нормирањем ставља претјеран терет на странке у поступку које у извршном поступку немају обезбијеђену процесну заштиту од могуће злоупотребе трећих лица у коришћењу права да од извршног суда траже одлагање извршења. Оспорена одредба, према мишљењу Уставног суда, није ни пропорционална у односу на све стране у поступку јер се трећим лицима у извршном поступку без разумног оправдања пружа додатна процесна заштита, иако им је иста заштита под истим законским условима пружена у парничном поступку, чиме се доводи у питање принцип равноправности страна у извршном поступку. Све напријед наведено је за Уставни суд довољно да закључи да оспорена одредба члана 75. ЗИП-а није компатибилна са чланом I/2. Устава Босне и Херцеговине.

34. Одлучујући о дјеловању одлуке Уставног суда, у складу са чланом 61. став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да оспорена одредба члана 75. ЗИП-а престаје да важи наредног дана од дана објављивања ове одлуке Уставног суда.

Остали наводи

35. С обзиром на изнесени закључак, Уставни суд не види потребу да посебно испитује усклађеност оспорене одредбе са чланом II/3.е) и к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6. став 1. Европске конвенције и чланом 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију, те чланом II/4. Устава Босне и Херцеговине и чланом 14. Европске конвенције у вези са чланом II/3.е) и к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6. став 1. Европске конвенције и чланом 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

VII. Закључак

36. Уставни суд закључује да одредба члана 75. ЗИП-а није у складу с чланом I/2. Устава Босне и Херцеговине јер тако законско нормирање није у складу с јавним интересом, нити је пропорционално у односу на права и обавезе свих релевантних страна у извршном поступку.

37. На основу члана 59. ст. (1) и (2) и члана 61. став (2) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

38. Према члану VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мирсад Ђеман, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **U-24/25**, гјешавајући захтјев **Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (sudija Robert Jović)**, na osnovu člana VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 61. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – пречишћени текст ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 94/14, 47/23 i 41/24), u sastavu:

Mirsad Ćeman, predsjednik
Valerija Galić, potpredsjednica
Angelika Nußberger, potpredsjednica
Helen Keller, sutkinja
Ledi Bianku, sudija
Marin Vukoja, sudija
Larisa Velić, sutkinja

na sjednici održanoj 14. maja 2026. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Одлучујући о захтјеву **Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (sudija Robert Jović)** за оцјену компатибилности члана 75. Закона о извршном поступку ("Službeni glasnik Brčko distrikta" br. 39/13, 47/17 i 2/21),

utvrđuje se da član 75. Zakona o izvršnom postupku ("Službeni glasnik Brčko distrikta" br. 39/13, 47/17 i 2/21) nije u skladu sa članom I/2. Ustava Bosne i Hercegovine.

U skladu sa članom 61. stav (2) Ustava Bosne i Hercegovine ukida se član 75. Zakona o izvršnom postupku ("Službeni glasnik Brčko distrikta" br. 39/13, 47/17 i 2/21).

Ukinuti član 75. Zakona o izvršnom postupku ("Službeni glasnik Brčko distrikta" br. 39/13, 47/17 i 2/21), u skladu sa članom 61. stav (3) Pravila Ustavnog suda, prestaje važiti narednog dana od dana objavljivanja odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine".

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".